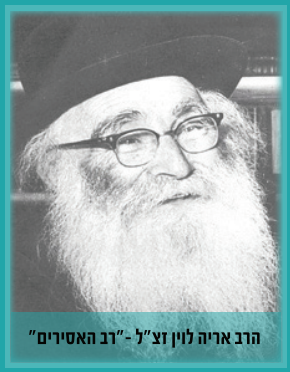
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

ב' כסלו תשפ"ג

גליון מספר 281

פרשת תולדות

דרך חיים

"ויתרצצו הבנים בקרבה, ותאמר אם כן (רש"י- גדול צער העבור) למה זה אנכי. ותלך לדרש את ה' (רש"י-לבית מדרשו של שם שיגיד לה מה תהא בסופה)" (בראשית כה כב). לא מובנת הנהגתה של רבקה, שמי שיש לו כאב הולך לרופא, כלשון הגמרא (ב"ק נו:): "דכאיב ליה כאיבא אזיל לבי אסיא", ומדוע מחליטה רבקה אמנו ללכת דווקא לבית מדרשו של שם? אם גדול צער העיבור שלה, על רבקה ללכת לראות רופא שיבדוק שמא יש דבר שאינו תקין בהריונה, ומה יש לבדוק בבית המדרש אצל החכמים? עוד, יודעים אנו כי מי שאין לו בנים נחשב כמת, כפי שאומרת רחל ליעקב "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" (בראשית ל א). רואים אנו עד כמה נשים מוכנות לסבול לטובת לידת הבנים, לעתים זוכות להרות בעזרת טיפולים, וחלילה לעתים ישנם מצבים של שמירת הריון, ובסופו של ההליך צער הלידה, והעיקר לזכות לילד. רבקה עומדת באמצע הריונה, אחרי עשרים שנה של ציפייה לו, ולפתע עם צער ההריון מסתפקת היא האם כדאי הוא. רבקה אמנו שיודעת כי הילד העתיד לצאת ממנה ימשיך את כלל ישראל, מטילה ספק באותו ההריון?!

אלא שמתוך שרבקה ידעה מה נושא בתוכו ההריון לא הייתה מוטרדת מצער ההריון כצער ההריון שחווה כל אשה ואשה, שאם כן אכן הייתה פונה לרופא ולא לבית מדרשו של שם ועבר. מה שטרד את רבקה הוא מה שפירש רש"י (שם) עפ"י המדרש, ש"כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת". סבורה הייתה רבקה כי עובר אחד ישנו במעיה, ותמהה מדוע בנה זה יצור כלאים הוא אשר משתוקק הוא בו-זמנית לבית עבודה זרה כמו שמשתוקק לבית המדרש - "למה זה אנכי". לא לנער הזה התפללתי, איני רוצה הריון שכזה...

אומרים אנו בסליחות של ערב ראש השנה "עובד שני אדונים כפי שניו, עשות ליוצרו וליצרו כרצוניו. וטוב הידבק לבוראו כל זמניו ועבד חופשי מאדוניו". אליהו הנביא התרה בהם בישראל "עד מתי אתם פסחים על שתי הסעפים אם ה' האלהים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו" (מלכים א יח כא). לכן עמדנו ואמרנו בתפילת יום הכיפורים: "סלח נא לרעים ולטובים", הוה אומר אלו שהם רעים וטובים בו-זמנית, שהרי הטובים אינם צריכים לסליחה, אלא שחסרונם של הטובים הוא מה שהם נושאים בתוכם כל העת את העירוב של הרע בתוכם. משל לעני שהיה לו צלחת בשרית וצלחת חלבית, מזלג בשרי ומזלג חלבי, כף בשרית וכף בשרית, וסכין אחת בלבד. מה יעשה אותו עני בסכינו? הרי אם ייחדו לבשר כיצד יאכל את מאכלי החלב, ואם ייחדה לחלבי כיצד יאכל בשר?! עשה אותו עני פשרה, הצד

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

הימני ישמש לחלב והשמאלי לבשר. אך לא ידע כי חצי-חצי זו טריפה גמורה, בעוד אם היה לוקח את הסכין לאחד מן הייעודים לפחות אותו היה מרוויח, כעת אין לו אפשרות להשתמש כלל ועיקר בסכין.

זה המענה לו זוכה רבקה: "ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר" (בראשית כה כג) - "לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל" (רש"י שם). כלל קבעו לנו חכמים "קסרי וירושלים, אם יאמר לך אדם: חרבו שתיהן - אל תאמן, ישבו שתיהן - אל תאמן. חרבה קסרי וישבה ירושלים, חרבה ירושלים וישבה קסרי - תאמן. שנאמר "אמלאה החרבה" - אם מליאה זו - חרבה זו, אם מליאה זו חרבה זו" (מגילה ו.). אין מציאות של חיי פשרה, ששני הצדדים ההפכיים הללו יכולים באמת להתקיים באדם גם יחד.

אין המדובר כאן במי שעוסק בעבודת ה' וקדושתו עד כדי כך שמבטל הוא את העולם החומרי ולא יודע לקחת ממנו לעבודת ה'. אדרבה, "ורב יעבד צעיר", ברגע שיודעים לתת את המקום הראוי לקדושה מיד ניתן לתת את המקום המדויק אל כוחות החומריות. "אם אין קמח אין תורה" (אבות ג יז). זו הדרכת חכמינו "וכל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות ב יב), להשתמש בכל ענייני החומר לצורך עבודת ה' וקרבתו. אמנם מסכת אבות היא מילי דחסידותא, אך סימן שלם הוא בשולחן ערוך - "שכל כוונותיו יהיו לשם שמים" (אורח חיים סימן רלא), וזה לשונו: "בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכוין להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב: "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו). ואמרו חכמים: "כל מעשיך יהיו לשם שמים", שאפילו דברים של רשות, כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך, או לדבר הגורם עבודתו...וכן בשיחה, אפי' לספר בדברי חכמה צריך שתהיה כונתו לעבודת הבורא או לדבר המביא לעבודתו. כללו של דבר, חייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו, וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו, ואם לאו לא יעשהו. ומי שנוהג כן, עובד את בוראו תמיד".

כששמעה רבקה כי יש שני ילדים בבטנה ולא מצב בו האחד טועה הוא בין שני עולמות נחה דעתה. כי ידעה שאף שהאחד שקוע בחומרו, סוף סוף יש בקרבה את הבן אשר נעלה הוא מהחומר ויודע להשתמש בו לצורך עבודת ה' יתברך, והוא הוא אשר ימשיך את קדושת האבות אל הדורות הבאים בהקמת האומה הישראלית ויצירת הדרך הראויה.

שבת שלום!

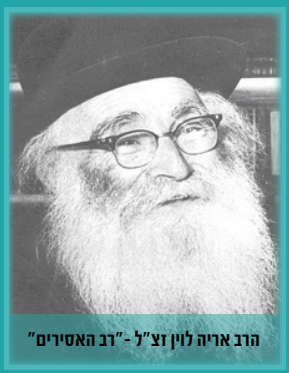
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

העמל בתורה עליו לדעת, אמר ר' אריה, כי אף על פי שלפעמים כשלומד אינו רואה בתחילה שום סימן ברכה, אסור לו להתייאש ולפרוק מעל צווארו עול תורה. אדרבה, עליו להמשיך בעמלו, מעט ועוד מעט, ולבסוף ההצלחה תאיר לו פנים.

ר' אריה ביאר על פי יסוד זה את המובא באבות דר' נתן (פרק ו): "והוי שותה בצמא את דבריהם זהו ר' עקיבא. מה היה תחִלתו של ר' עקיבא? אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זו אמרו לו המים שתדיר נופלים עליה בכל יום, אמרו לו: עקיבא אי אתה קורא "אבנים שחקו מים" (איוב יד יט)? מיד היה רבי עקיבא דן קל-וחומר בעצמו, מה רך פסל את הקשה דברי תורה שקשין כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם מיד חזר ללמוד תורה".

ביאור הדברים, הסביר ר' אריה, כי הרי כל טיפת מים בפני עצמה לא עושה שום שינוי הנראה לעיניים, ורק כשיורדות מיליוני טיפות בעקביות וברציפות זו אחר זו, נעשה לבסוף חור גדול. נמצא שכל טיפה וטיפה פועלת משהו, רק שאין רואים זאת באופן מיידי, ורק לאחר מיליוני פעמים שנעשתה פעולה מועטת ניכר השינוי לעיניים.

כך הוא גם בלימוד התורה, כשהאדם לומד עוד דף גמרא, עוד משנה, עוד פרק בתנ"ך, במציאות נפעל אצלו משהו, למרות שלא תמיד ניכר השינוי באופן מיידי, אך ברור שהשינוי נעשה, כי כל עמלות בתורה פועלת משהו בנפש פנימה. לכן אין להתייאש אלא להמשיך ולעסוק בתורה ובעבודת ה', ואין ספק שלבסוף הוא ירגיש בתוצאות הטובות, כפי שאכן יישם ר' עקיבא למעשה.

(ספר 'שערי שלום')

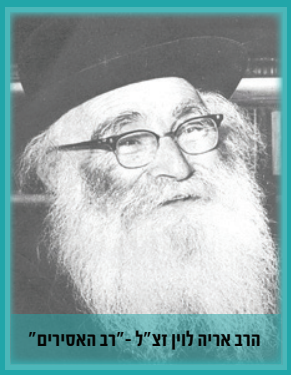
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

חז"ל אומרים בשני מקומות (ברכות מג:, שבת קיג:) שפסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, ובשעת הקידוש בליל שבת הראיה שנחסרה חוזרת לאדם. פירש רש"י שהכוונה היא שחוזרת בשתיית היין של הקידוש. והתוס' (פסחים קי. בשם הראבי"ה) ביארו שלא רק בקידוש שנעשה בבית הכנסת יש סגולה זו אלא גם בקידוש שכל אחד עושה בביתו. הטור (או"ח סי' רסט) הביא בשם רבי נטוראי גאון שכוונת הדברים היא שיש לשים מעט משיירי הכוס על גבי העיניים, כפי מה שאנו נוהגים לאחר ההבדלה. אולם בעל הכה"ח (סי' רס"ט) כותב שלא שמענו מעולם מי ששם משיירי היין של הקידוש על גבי העיניים. מעבר לזה כותב האגודה (ברכות סי' קס) שהדבר אסור מחשש שיבואו לעשות ענייני רפואה בשבת.

לכן כתבו הפוסקים שדי בהבטה על הנרות והיין בשעת הקידוש כדי לזכות בסגולה של החזרת ראייתו שנפגמה. כפי שמופיע שהמהרח"ו התבונן בהאר"י הקדוש בשעה שאמר "קדוש קדוש קדוש" וקיבל כאב עיניים גדול, וציווה האר"י שיכוון ביין ובנרות של הקידוש וההבדלה וייטב לו. וכפי שמופיע עניין זה בדברי מרן הרמ"א (או"ח רעא י) שכתב "וכשמתחיל יתן עיניו בנרות", ובשעת הקידוש בכוס של ברכה". וסימנך "לעיני כל ישראל"- שכאשר העיניים של ישראל כואבות, מיד- "בראשית"- ירא שבת. ובדרכי משה ממרן הרמ"א מופיע שיש להסתכל בזמן "ויכלו" בנרות ובמשך הקידוש עצמו להביט ביין, והביאו האליה רבה למעשה. אך המג"א כתב שיש להביט גם בנרות וגם ביין הקידוש במשך כל זמן אמירת "ויכלו" והקידוש עצמו. לכן יש לעשות את הקידוש במקום הקרוב למקום הדלקת הנרות כך שיוכל להתבונן בשניהם גם יחד. אמנם הלבוש כתב שדי להתבונן בנרות בשעת אמירת "יום השישי ויכלו השמיים", שהם ראשי תבות של שם הוי"ה. ובעל הט"ז היה אומר קידוש רק מתוך הסידור ולא היה מתבונן כלל מחוצה לו (צוואת סמיכת חכמים בשמו). ונוסיף את דברי מרן הבן איש חי (פ' בראשית) שיש להסתכל ולראות את מצחו ביין, ורמז לכך שמספר המילה 'מצח' הוא כמספר 'הצלחה'. ואתינן לדינא שמנהג ההתבוננות בנר וביין הוא פשוט וברור, אולם כפי שהרחבנו כל אחד יעשה כמנהגו באופן ובזמן ההסתכלות בנר וביין.

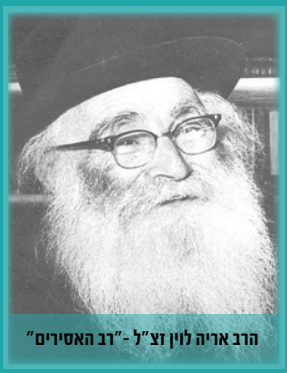
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | בסעודה שלישית הגבאי פותח את קופסאות הטונה ועם המכסה בורר את השמן, האם יש בזה איסור בורר?

תשובה | מרן רבי משה פיינשטיין (אגרו"מ ח"ד סי' עד - בורר) סובר שזו ברירה בכלי שאסורה מהתורה וחייב עליה חטאת בשוגג. אבל צריך להדגיש שהשמן שצף מעל הטונה לא נחשב מעורב בטונה ולכן מותר להוציא את השמן שמעל גובה הטונה, אפילו באופן המדובר. אבל השמן שבתוך הטונה אם הוא מפריע לאנשים באכילה נחשב לפסולת ואסור בברירה. עצתי לגבאי שיפתח פתח רחב שממנו יוצאות גם חתיכות מהטונה ולא רק השמן ואז הדבר מותר שאין זו ברירה. אבל אנו מחוייבים לומר את דעתו הגדולה של הגאון הרב פישר זצ"ל (פני שבת ח"ב סי' יח בשמו) שגם אם מוציאים רק את השמן הדבר מותר, כי לדעתו זה לא נחשב לכלי. ולכן לפעמים כשרואים שהגבאי לא ישמע בקולנו אפשר שלא להוכיח אותו ולסמוך על דעה מקילה זו.

שאלה | כלי שיש מסננת בפתחו כדי שעלי התה לא ייצאו יש בזה איסור בורר?

תשובה | רק אם לא נימנע מלשתות את התה גם אם ייצאו מעט עלים אז יש להתיר, אחרת זו ברירה בכלי (בא"ח בשלח, כה"ח סי' שיט ס"ק קיג, מנח"י ח"ז סי' כז, אול"צ ח"א סי' כז, שבה"ל ח"א סי' פד, יחו"ד ח"ב סי' נא). נכון שמרן החזו"א (סכי' נג) מתיר וכך העיד הסטייפלר שנהג מרן, אבל כאמור זה התנאי להיתרו.

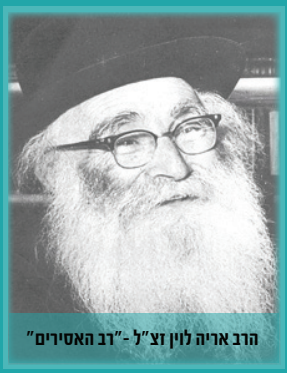
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים לילדים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שלום ילדים, מה שלומכם? איך אתם מרגישים?

אחרי ששמחנו שיצחק ורבקה נפגשו, השבוע נקבל מתנה גדולה שאפשר להתרגש ממנה עד היום ממש. מוכנים? מתחילים

קרה לכם שרציתם משהו מאוד וביקשתם ממש מכל הלב שזה יקרה? אולי קמתם בבוקר ורציתם שיקרו לכם דברים טובים באותו היום? איזה מרגש אם חבר או מישהו מהמשפחה היה אומר לנו שהיום יהיה יום ממש מיוחד ומתוק וזה באמת קורה, נכון?

כשאנחנו יוצאים לטייל, אנחנו יכולים להתבונן סביבנו ולראות את העצים היפים, את הגזעים המיוחדים, הענפים, העלים שמשתנים מעץ לעץ, יש עלה בהיר ועלה כהה, עלה גדול ועלה קטן, עלה עגול יותר ועלה עם שפיץ, כל כך הרבה. אפשר להתבונן גם בפירות שעל העצים, לראות איך ענבים גדלים, הבננות, התמרים. הירקות המופלאים שגדלים, המלפפונים, העגבניות הטעימות במיוחד וגם אם לא הצלחנו לראות את כל אלו בחוץ בטבע, אנחנו יכולים ללכת לטייל בשוק ובסופר ולראות את כל דוכני האוכל, הפירות, הירקות והפרחים המיוחדים שיש בחוץ בכל מיני צבעים. הרבה דברים יש שם ואם ממש נקשיב, נוכל לשמוע את הציפורים מצייצות ואם נמשיך לטייל, נוכל לראות את החיות המתוקות שנמצאות בכל מקום, את הפרות והעיזים שנותנים לנו חלב, את התרנגולות והביצים ועוד הרבה דברים טובים שיש לנו היום בחיים. מאיפה הגיעה לנו כל הברכה הזאת?

ליצחק ורבקה אשתו נולדו תאומים. עשו נולד ראשון, והוא הבכור, ומיד אחריו נולד יעקב. יעקב רצה לזכות בדבר המתוק הזה, להיות בכור המשפחה. יעקב ידע כי הבכור הוא שימשיך את יצחק ורבקה, ויזכה להקים את העם הקדוש - עם ישראל. יום אחד הכין יעקב סיר נזיד עדשים חם וטעים, עשו כל-כך רצה את המרק והסכים תמורתו למכור את הבכורה ליעקב מה אתם חושבים, גם היום זה מיוחד להיות הבכור במשפחה?

אנחנו שמחים כשקורים לנו דברים טובים, ובשבילם אנחנו מוכנים לעשות הרבה מאד. יעקב ועשו רצו מאד את הברכה של אבא יצחק, הם רצו לזכות לדברים טובים שיבואו בזכות הברכה היקרה הזו. הברכה הזו של אבא היתה חשובה להם, שניהם קיוו לזכות לה. יעקב לא רצה את הברכה בשביל עצמו, רק כדי שיהיה לו יותר הנאה וכיף, אלא בשביל הילדים שלו, בשביל עם ישראל, בשביל כולנו. יעקב מבקש דרך הברכה הזו להמשיך את האור שיש בבית של יצחק ורבקה לעם שלם, לעם ישראל. יצחק מברך בברכה שיקרו הרבה דברים טובים, שיהיה כל מה שצריך במתיקות, שיהיה אהוב חשוב ומכובד בעיני אחרים, שיתייחסו אליו בכבוד ומי שיעשה לו טוב גם הוא יבורך. הברכה של יצחק היתה כל כך מיוחדת ועד היום אנחנו רואים שהברכה מתקיימת, לכמה שפע ברכה אנו - עם ישראל זכינו מכח הברכה הזו. ב"ה אנחנו ממשיכים לזכות כל יום מחדש לקבל עוד ועוד מהברכה של יצחק. עד ממש עכשיו.

בואו נשחק משחק ברכות

המשך בעמוד הבא

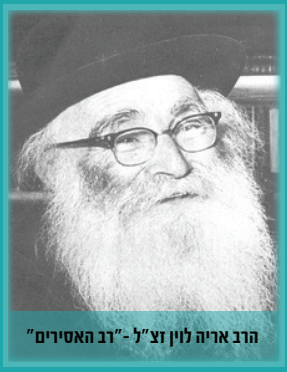
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים לילדים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

משחק

יושבים במעגל או סביב השולחן וכל משתתף לוקח חפץ מהבית. זה יכול להיות כלי, משחק, בגד או כל דבר שאפשר להחזיק ביד. כל אחד בתורו מברך את המשתתף ממולו בברכה שקשורה בחפץ שהוא מחזיק. למשל: משתתף עם טישיו ביד, יברך את המשתתף ממולו: אני מברך אותך שתנגב דמעות של שמחה וצחוק בטישיו. אותו משתתף שקיבל אומר תודה ופונה לברך משלו את המשתתף מולו. איזה כיף לברך אחרים ולקבל ברכות!

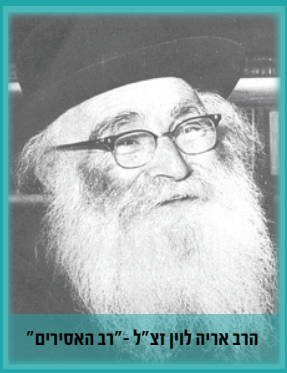
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים לילדים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סיפור לאורו של ר' אריה

אצל ר' אריה היו באים אנשים לקבל ברכות ועידוד. גם אנשים שקשה להם או קרה להם דבר עצוב. פעם אחת הגיע אל ר' אריה שמש של בית כנסת ואמר לו בעצב:

"הרב, איזה חיים יש לי, אני כל הזמן סוחב ספסלים ושוטף רצפה".

ר' אריה ענה לו: "אתה יודע מי אתה?"

ענה לו השמש: "כן, אני רק שמש בבית כנסת. אין בזה שום דבר מיוחד, אני לא עושה שום דבר חשוב"

ר' אריה אמר לו: "אתה יודע מי החליף את משה רבינו?"

"בטח", ענה לו השמש, "יהושע בן נון."

"במה זכה יהושע להחליף את משה?" שאל אותו ר' אריה, "שהיה מסדר את הספסלים בבית המדרש, הוא היה שמש, בדיוק כמוך"

חיוך עלה על פניו של השמש והוא התרגש מאוד "זו פעם ראשונה שאני שומע פירוש כזה" ענה לו. איזה מרגש, השמש נכנס עצוב והלך בשמחה.

ילדים יקרים, דרך יעקב אבינו ור' אריה ראינו כמה למילים יש מתיקות בעולם, איך ברכה שלנו יכולה להשפיע, וכמה מילים טובות יכולות להאיר את העולם והלב באור מיוחד, בדיוק כמו שר' אריה הצליח במילים טובות לעשות טוב לשמש ולהחזיר לו חיוך לפנים. יהי רצון שנזכה גם אנחנו לברך ולהגיד מילים טובות ומחזקות למי שלידנו ובע"ה נזכה לברכת ה' עלינו תמיד.

שבת שלום!